

ПРИЧОРНОМОРСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІКИ ТА ІННОВАЦІЙ

ПРИЧОРНОМОРСЬКІ ЕКОНОМІЧНІ СТУДІЇ

Науковий журнал

Випуск 13

Частина 1

**Одеса
2017**

Головний редактор:

Шапошников К.С. – доктор економічних наук, професор

Заступник головного редактора:

Гальцова О.Л. – доктор економічних наук, професор

Відповідальний секретар:

Логвиновський Є.І. – кандидат економічних наук, доцент

Члени редакційної колегії:

Грозний І.С. – доктор економічних наук, професор

Гулей А.І. – доктор економічних наук

Іртищева І.О. – доктор економічних наук, професор

Коваль В.В. – доктор економічних наук, доцент

Манойленко О.В. – доктор економічних наук, професор

Мельничук Д.П. – доктор економічних наук, доцент

Миринова Л.Г. – доктор економічних наук

Сафонов Ю.М. – доктор економічних наук, професор

Ситнік І.В. – доктор економічних наук, професор

Стройко Т.В. – доктор економічних наук, професор

Хрущ Н.А. – доктор економічних наук, професор

Римантас Сташис – PhD, професор економіки

Юліана Драгалін – PhD, професор економіки

Януш Велькі – доктор економіки габілітований, професор

Ян Жуковський – PhD, професор економіки

Електронна сторінка видання – www.bses.in.ua

Науковий журнал «Причорноморські економічні студії»

включено до переліку наукових фахових видань України в галузі економічних наук на підставі Наказу МОН України від 16 травня 2016 року № 515.

**Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet
Вченою радою Причорноморського науково-дослідного інституту
економіки та інновацій (протокол № 13 від 30.01.2017 року).**

Науковий журнал «Причорноморські економічні студії» зареєстровано
Міністерством юстиції України
(Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 21934-11834Р від 23.03.2016 року)

ISSN (Print): 2524-0897

ISSN (Online): 2524-0900

© ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій», 2017

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. АНОНСИ ПОДІЙ

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«СОЦІАЛЬНІ ТА ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»,
ПРИСВЯЧЕНА 25-Й РІЧНИЦІ ЗАСНУВАННЯ «ІНСТИТУТУ ПІДПРИЄМНИЦТВА «СТРАТЕГІЯ».....6

**РОЗДІЛ 2. СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО
І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ**

Варшавська Н.Г.
КОНКУРЕНЦІЯ ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ:
ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА МЕТОДИ ОЦІНКИ.....7

Павлюк О.О.
NSFR ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЧАСТИНА ПЕРЕДОВОГО
МІЖНАРОДНОГО СТАНДАРТУ ЛІКВІДНОСТІ.....13

**РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ**

Головка Л.С., Бончук Т.В.
ВИЗНАЧЕННЯ ПРИОРИТЕТІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ І РОЗРОБКА МЕХАНІЗМІВ
РОЗВИТКУ ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....17

Давидова О.Г., Романкін О.В.
ОСОБЛИВОСТІ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ У ТУРИСТИЧНІЙ СФЕРІ: СВІТОВИЙ ДОСВІД22

Джафарли Г.А.
ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ
В КОНТЕКСТЕ ПОВЫШЕНИЯ ЕЕ УСТОЙЧИВОСТИ.....27

Журавльова Ю.О.
ОСВІТА У СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ УКРАЇНИ.....31

Іваннікова Н.А.
ТЕНДЕНЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ.....36

Касілов І.І.
ВАЛОВИЙ ВНУТРІШНІЙ ПРОДУКТ ТА ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ЙОГО РОЗРАХУНКУ.....42

Лисенко Ю.В.
СИНЕРГЕТИКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ48

Македон В.В.
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВПРОВАДЖЕННЯ
ПРОЦЕСІВ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В СЕРЕДОВИЩІ СУБ'ЄКТІВ
ФІНАНСОВОГО СЕКТОРА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....52

Письменна О.Б.
ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ УРАНОДОБУВНОЇ ГАЛУЗІ
ЗА ОСНОВНИМИ СКЛАДОВИМИ
НА ОСНОВІ СИСТЕМИ ПОКАЗНИКІВ.....58

Радамовська І.В.
АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ
В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇЇ КОНКУРЕНТОСТІЙКОСТІ.....64

Саковська О.М., Шпикуляк О.Г.
РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ
В РЕАЛЬНОМУ СЕКТОРІ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ.....68

Сало І.А.
ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ ПЛОДІВ
В УМОВАХ ДІЇ ПВЗВТ З ЄС.....73

РОЗДІЛ 4. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Верхоглядова Н.І., Барінов Д.Ю.
ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНТЕГРАЦІЇ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....78

Ганжа О.В., Лягов О.В.
АДМІНІСТРАТИВНИЙ ЗАХИСТ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ
У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ84

Дутчак В.В., Петровська А.О. ПОВСТАНСЬКИЙ РУХ НА КАТЕРИНОСЛАВЩИНІ: МАХНОВСЬКІ АЛЬТЕРНАТИВИ ЕКОНОМІЧНІЙ СКЛАДОВІЙ ПОЛІТИКИ ВОЄННОГО КОМУНІЗМУ (ОГЛЯД ПОДІЙ 1919 РОКУ).....	89
Єременко Д.В. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ.....	93
Корнійчук Н.О. ВПЛИВ ДЕМОГРАФІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ НА КАДРОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВ.....	97
Львова Я.Я. ЕВОЛЮЦІЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО АНАЛІЗУ РОЛІ ДЕРЖАВИ В РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ.....	102
Приймак Н.С., Зінченко А.О. ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ЗАГАЛЬНОЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ.....	106
Третьякова О.В. КОРПОРАТИВНА КУЛЬТУРА ЯК ФАКТОР РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА.....	111
РОЗДІЛ 5. РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА	
Бегларашвілі О.П. СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МАГАЗИНІВ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	115
Стенічева І.Б. ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ.....	119
РОЗДІЛ 6. ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА	
Астахова Т.Г., Найдъонова С.Г. НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ У СОЦІАЛЬНІЙ ПОЛІТИЦІ УКРАЇНИ.....	124
РОЗДІЛ 7. ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ	
Шульга К.Д. АНАЛІЗ КОНСОЛІДАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ.....	128
Яриєв С.С. ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ХЕДЖУВАННЯ БАНКІВСЬКИХ РИЗИКІВ В УКРАЇНІ.....	132
РОЗДІЛ 8. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ	
Архипенко С.В. ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНЕ ГОСПОДАРСТВО ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКУ. НЕОБХІДНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ ТА КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ В СФЕРІ ЖКГ.....	136
Лисиченко О.О. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РОЛІ ОБЛІКОВОГО ПРАЦІВНИКА НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	140
Малярова С.В. УДОСКОНАЛЕННЯ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ОНОВЛЕННЯ ОСНОВНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	143
Олініченко І.В. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ РАХУНКІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ.....	148
Педченко О.В. ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ВЕДЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ.....	152
Стеценко Б.С. ЕКЗОГЕННІ ФАКТОРИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ НА ГЛОБАЛЬНОМУ РІВНІ.....	156

РОЗДІЛ 9. МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ

Андрейшина Н.Б. МОНІТОРИНГ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ: ПРОГНОЗУВАННЯ ІНДИКАТОРІВ.....	160
Кнуренко В.М. ШЛЯХИ ДОСЯГНЕННЯ ПАРИТЕТНОСТІ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИХ І ЕКОЛОГО-СОЦІАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ ДЕПРЕСІВНИХ РЕГІОНІВ	164
Литвинова О.Б. ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ РЕГІОНУ.....	169
Макарова І.С. КОГНІТИВНА МОДЕЛЬ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ВІДКРИТОСТІ ТЕРИТОРІЇ ДО ВЗАЄМОДІЇ ІЗ ГРОМАДЯНАМИ ТА ПАРТНЕРАМИ.....	173
Малярець Л.М., Лебедєв С.С. КОГНІТИВНЕ МОДЕЛЮВАННЯ В УПРАВЛІННІ ЛЮДСЬКИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА.....	178
Піддубна Г.К. ЗАСТОСУВАННЯ ТЕОРІЇ КЕРОВАНOSTІ ЛІНІЙНИХ ДИФЕРЕНЦІАЛЬНИХ РІВНЯНЬ ІЗ ЗАПІЗНЕННЯМ В ЕКОНОМІЦІ.....	184
Піддубна О.О. ДИНАМІЧНА МОДЕЛЬ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ.....	187
Рудяков А.В. ВІЛЬНО РОЗПОВСЮДЖУВАНЕ ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У НАВЧАННІ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОМАДЯН У СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ.....	191
Тарасюк С.В., Глеб А.С. УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОЮ БАЗ ДАНИХ І СИСТЕМ ДАНИХ У СОЦІАЛЬНИХ СИСТЕМАХ.....	196

РОЗДІЛ 10. ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА

Азаренкова Г.М. АДАПТАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВА ДО УМОВ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ.....	201
--	-----

РОЗДІЛ 11. ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Худолій В.Ю., Пономаренко Т.В. ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОГО СТАНУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	205
--	-----

РОЗДІЛ 12. ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Гальцова О.Л. ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА ІНТЕГРАЦІЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА УКРАЇНИ.....	210
Сушко М.Ю. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВПЛИВУ АНТИКРИЗОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ЄС НА ПОДОЛАННЯ КРИЗОВИХ ЯВИЩ В ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ.....	214
Швець В.Я., Іванова М.І., Саннікова С.Ф. ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ В КОНТЕКСТІ ОПЛАТИ ПРАЦІ.....	219
Surai A.S. THE THEORETICAL BASES OF BUSINESS ENVIRONMENT DEVELOPMENT AS A FUNCTION FROM THE HISTORICAL AND CULTURAL CONDITIONS OF THE REGION.....	224
НОВИЙ ВИД НАУКОВИХ ПОСЛУГ.....	230

THE THEORETICAL BASES OF BUSINESS ENVIRONMENT DEVELOPMENT AS A FUNCTION FROM THE HISTORICAL AND CULTURAL CONDITIONS OF THE REGION

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ДІЛОВОГО СЕРЕДОВИЩА ЯК ФУНКЦІЇ ВІД ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИХ УМОВ РЕГІОНУ

The article attempts to examine the business environment of the region, basing on the basic provisions of two approaches: historical and cultural-mental. The research is the survey of the characteristic features of the formation and development of the business environment as a function of the historical and cultural features (realities) of the region. Different approaches to the classification of regions' development stages of the domestic business environment are described in the article. There's formulated the following conclusion: the cultural-mental determination of the population of the region and territory of the community forms the corresponding economic, social, legal, political, and other spheres, which, in turn, are components of the business environment. The characteristic features distinguishing the business environment in which the modern businessman operates from "ancient environment" are indicated. There's proposed key triggers for the development of the newest business environment, which originated in the history and culture of the region and under whose influence the essential characteristics of the modern regions of our state were formed.

Key words: business environment, regions, historical conditions, regional development, business environment, regional conditions.

У статті здійснено спробу розглянути ділове середовище регіону, спираючись на базисні положення двох підходів: історичного та культурно-ментального. Дослідження являє собою вивчення характерних рис формування та розвитку ділового середовища як функції від історичних та культурних особливостей (реалій) регіону. В статті розкрито різні підходи щодо класифікації етапів розвитку регіонів вітчизняного ділового середовища. Сформульований наступний висновок: культурно-ментальна детермінація населення регіону, території спільноти формує відповідні економічну, соціальну, правову, політичну та ін. сфери,

які, в свою чергу, і є компонентами ділового середовища. Окреслені характерні риси, що відрізняють ділове середовище в якому діє сучасний бізнесмен від «прасередовища». Запропоновані ключові тригери розвитку новітнього ділового середовища, що знаходять свій початок в історії та культурі регіону та під впливом яких сформувались істотні характеристики сучасних регіонів нашої держави.

Ключові слова: ділове середовище, регіони, історичні умови, регіональний розвиток, бізнес-середовище, регіональні умови.

В статтє предпринята попытка рассмотреть деловую среду региона, опираясь на базовые положения двух подходов: исторического и культурно-ментального. Исследование представляет собой изучение характерных особенностей формирования и развития деловой среды как функции от исторических и культурных особенностей (реалий) региона. В статье раскрыты различные подходы к классификации этапов развития регионов отечественного деловой среды. Сформулирован следующий вывод: культурно-ментальная детерминация населения региона, территории сообщества соответствует экономической, социальной, правовой, политической и др. сферам, которые, в свою очередь, и являются компонентами деловой среды. Указанные характерные черты, отличающие деловую среду в которой действует современный бизнесмен от «прасреды». Предложены ключевые триггеры развития новой деловой среды, находящие свое начало в истории и культуре региона и под влиянием которых сформировались существенные характеристики современных регионов нашего государства.

Ключевые слова: деловая среда, регионы, исторические условия, региональное развитие, бизнес-среда, региональные условия.

УДК 332.146.2

Surai A.S.

Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor,
Assistant Professor of Management
and Business Administration
Cherkasy State Technological University

Actuality of the problem (statement of the problem). As the research shows, nowadays the problem of understanding the processes of forming the business environment in the regions of Ukraine is acute. One of the most important and most interesting problems of the Ukrainian economy is the development of a relatively new sector in the history of the country – the business environment. The actual problem is manifested in the necessity to forecast, to predict all possible prospects of the development of the business environment of Ukrainian regions in all their diversity, which can be only solved from the standpoint of understanding the historical, cultural and mental peculiarities of its formation.

Analysis of recent research and publications. Features and regularities of the historical develop-

ment of the business environment in the countries of the world are reflected in the works of such foreign academics as E.J. Dolan [4], D.E. Lindsay [4], T. Veblen [6] etc. The formation of the business environment in the context of the development of the information environment was studied by O. Finagina [8]. The business environment was examined through the prism of cultural and mental shifts by M. Butko [8], M. Tugan-Baranovsky [9], Y. Pachkovski [2]. Different modern authors – such as P. Shchedrovitsky [2], V. Nebrat [10], T. Vodotyka [1] and others supplement and reveal the outlined problems. It should be noted that in spite of the considerable content of scientific developments and significant achievements in the field of studying the foundations of the functioning and development of the business environment, a

number of theoretical, methodological and practical aspects of defining the key features of the business environment, its characteristics and functions at the regional and global levels – remains finally unresolved and controversial, requires clarification and further development, which determines the need for this scientific research.

Formulating the goals of the article (statement of the task). We set out to examine the features of the formation and development of the domestic business environment in the historical and cultural-mental context. In this connection, the question is how the style and culture of doing business affects the system that functions at a different level. We will try to understand the historical reasons for the formation of the business environment of the regions of Ukraine in the form in which it exists in our modern reality. We see the task in pointing out how and by what means to understand the key conditions for the formation and functioning of the business environment of the region and, accordingly, to create optimal conditions for the activity of representatives of business structures.

Presentation of the main research material. The actual tasks of understanding the trend of development of the business environment of the regions of Ukraine and its triggers can be solved only from the standpoint of understanding the historical and cultural-mental features of its formation. We consider it rational to describe the processes of formation of the business environment of the region, relying on the basic provisions of two approaches: historical and cultural-mental.

The reviewing we start with the historical processes of the formation of the domestic business environment in the regions of Ukraine. This question was most widely and specifically disclosed by our compatriot T. Vodotyka [1]. The scientist accentuated out the 11 main stages that entrepreneurship passed in its historical development (business in the ancient era, the medieval era, the Lithuanian-Russian era, the Cossack era, the imperial era, entrepreneurship in the era of industrial society, the post-World War I era, the Bolsheviks' coming to power, Western Ukraine, entrepreneurship in the era of post-industrial society, entrepreneurship in independent Ukraine).

Retrospective analysis allowed to reveal a number of significant differences between the "old" and the "new" (modern) Ukrainian business environment.

1. The business environment at the beginning of the twentieth century in Ukraine originated from the bottom that means through evolution, having consistently passed through all stages of the formation of the bourgeoisie as a class. Today the picture is exactly the opposite: the business layer (meaning big business) is 97% composed of representatives of yesterday's "red directors" (as a result: a rare for world practice, the super-wealth of individual businessmen of the Ukrainian elite for 4 to 5 years and joining the

500 most rich people of the world in conditions of economic decline).

2. The natural historical "order" for the development of the business environment in Ukraine was the following: commercial business environment – industrial – agrarian – financial – banking (in developed capitalist countries, industrial and agrarian business environments developed simultaneously, that means that has no time limits such as in Ukraine). The modern business environment took a run from the other end, especially rapidly developing in the form of stock exchange and small street trading [1].

3. The purpose of "classical" implementation of business functions is production of goods and services, while the purpose of modern implementation of business functions – their distribution. As Y. Pachkovsky writes: "In Ukraine, the process of forming a class of efficient industrial capitalists is rather difficult: private capital avoids investing in most industries and enterprises; if society exists at the expense of eating up its production staff, investing in the last one means to foredoom the capital to disappear "[2, p. 144-145].

4. Ukrainian business environment was formed and built on the basis of equally probable market risk, based on the ideology of individual success. The current functionaries of the business environment the basis of their undertakings, and as a rule, have a powerful bureaucratic assistance, which moves on the principle of mutual bail.

5. The Ukrainian business environment was marked by an exceptional indifference to political activity (right up to the beginning of the 20th century), and today's businessmen are actively participating in the life of the country. Businessmen themselves are eager for power. Such position reduces the transactional spendings. In fact, the localities are moving to the political system, which was known in Ukraine in the 19th century and was called qualifying electoral vote. Then, in some regions there was a common right, according to which only those individuals with property were involved in the elections. Now this rule is unofficial in Ukraine and it is a peculiar institutional trap for the development of democracy.

6. Cultural and mental inheritance has determined that Ukrainian businessmen of small and medium-sized businesses are more alienated from society and are psychologically protected from social disapproval. This is due to the development of the Ukrainian business environment in an unbalanced market, without real and consistent support from the government, in the socio-cultural environment of disapproval such demonstrating an open opposition of business to the state and the extreme manifestation of individualism [3]. In the 19th century, Ukraine had a different situation: the business environment was built into a fairly stable socio-cultural system and developed in a complex of different but relatively stable structured values, norms, and behavioral models [1].

7. The Ukrainian business environment was marked by the idea of patriotism, the search for Ukraine of its own civilized way of development. In today's entrepreneurial environment the ideas of cosmopolitanism, the adaptation of numerous variants of the country's development to Western (European countries) and Eastern (Japan, China, Singapore) development models dominate. Since the implementation of business functions is unthinkable outside the framework of market relations, it can be said that the entrepreneurial economy is a market economy. However, this definition is too general. The business environment as a multifaceted phenomenon creates a great interest to many foreign and domestic researchers, since one of its most important social functions is increasing the welfare of society [4, p. 134-162].

The interpretation of the implementation of business functions as an innovation, and a businessman as a person who is the driving force of progressive changes in the economy, can not be better suited to the current stage of development of Ukraine. At the same time, some clarifications should be made: "there is no change in human thought-self-determination and there can be no "royal path" in the future. Only economic agents that are involved in the development of mental activity adopted the principles of development and certain epistemological strategies, can ensure a change in the situation and guarantee the implementation of certain economic relations" [5, p. 20-58]. Not by chance the Schedrovitsky's formula says that thinking – it's a lifestyle.

That means that in relation to Ukrainian businessmen, we can conclude that a change in the way economic relations from distributive to market is possible in the event of a change in thinking. This point of view is not new, a similar assumption was also expressed by the representative of the institutional school T. Veblen, who viewed institutions as "habits of thinking" [6, p. 104], influencing the choice of the strategy of economic behavior in addition to motivating rational economic choice.

8. So, speaking of an entrepreneurial economy, one should understand that organization in which a businessman, as a person with a special type of thinking, is able to make decisions and think "differently", that is, capable of generating new ideas, plays a role of the engine of economic progress. In this case, the most important motive for economic behavior of a businessman is not to maximize profits, but to increase social status. Incidentally we are talking about the effect of saturation, which was experimentally confirmed in the 70's: it is proved that the motivation of economic activity is nonlinear ("in the stage of the novelty of economic activity, the motivation is accelerating with the growth of the stimulus, and at the stage of comfort it slows down the growth") [7, p. 172].

It is no coincidence that in the developed European countries the modern business environment is

characterized as a special, innovative, anti-bureaucratic style of management, based on the constant risk of new opportunities, orientation to innovation, the ability to attract and use resources from a wide variety of sources to solve the task.

The rather brief history of business in Ukraine, however, is characterized by great dynamism. The business environment revived at the turn of the 80's – 90's, today plays a key role in the country's economic development and solving social problems.

During the disclosure of the question on the essence of the business environment and the history of its theoretical interpretation in Ukraine, it is necessary to consider three conditions.

Firstly, this institute has become legitimate not so long ago (in comparison with the countries of Europe, where a certain business has a history of many generations). The entrepreneurial activity has not yet been institutionalized to some extent; the boundaries of this layer are very vague.

Secondly, there is a difference in approaches to the business environment from the point of view of jurisprudence and from the point of view of other socio-economic sciences such as economic theory, sociology etc.

Thirdly, the transformation of the Ukrainian economy coincided with the global changes in the developed countries, and entered the threshold of the information society. "The most important feature of the postindustrial society is the growth of super-economical values" [8, p. 142-146]. It takes place a gradual but quite clearly expressed de-economization of the of society's development. This finds its expression in the dematerialization of wealth, structure of production, reorientation of the nature of labor towards the socio-cultural sphere, even in the change in the structure of needs.

Thus, the super economical dominant of the Ukrainian socio-cultural tradition is closely intertwined with the increasingly narrow post-economic trends of modern development. It should be noted that in terms of their characteristics, Ukrainian socio-cultural values are linked with the values of the information society and in this capacity can be very perspective. The Ukrainian businessman, his value orientation and potential are a definite welfare for the development of civilization or the region.

From world experience it is known that business (large, medium, small) plays a key role in ensuring market-oriented social orientation of the market economy, in achieving a balance between market efficiency and solving social problems. However, the high social importance of the business environment begins to manifest only if the enterprises create certain volumes of products that affect the basic social and economic indicators of the region.

As it was noted by M. Tugan-Baranovsky, the growth of incomes depends first of all on the producti-

uity of social labor. If the productivity of a social product begins to be resolved between different social groups. "The increase in the productivity of social labor leads to the fact that the total amount of the social product increases. This excess product accordingly increases the total amount of social income, and due to this, all social revenues can grow simultaneously ... "[9].

Confirming this idea, V. Nebrat in the report "Entrepreneurship and the state: a retrospective of institutional interaction" in Ukraine, writes: "If we did not assess the role of various circles of businessmen in the economic sectors of the country, the ultimate assessment of the effectiveness of entrepreneurial activity is: growth in labor productivity, economic development, technological renovation of production [10]. This is true. The effectiveness of business functions means the development of competition in many markets and the existence of an adequate market environment and, therefore, all these factors contribute to economic growth and the welfare of the regions.

Proceeding from the above, the social effectiveness of the collection of business functions in the regional context should be characterized by the following set of indicators: an increase in the level of injections into the regional budget, a drop in the unemployment rate; increase in incomes of the population of the region. Achieving these most important things leads to an increase in the quality of life of the societies of the regions. Due to the most significant social effects of the effective activity of the business community in the region, such as the growth of incomes in budgets of all levels and the reduction of unemployment, the management apparatus is able to overcome many social problems and problems of the region. In this regard, the trend "businessman" – now becomes a positive point. Based on the Social Research Center "Sofia" conducted in 2014 on the basis of a sociological survey, the word "businessman" is well received by almost 70% of respondents, while in 2005, such responses were slightly more than half (the exact figure is 53,6%). By the way, when assessing the social role of businessmen in the first place began to put forward that they give people jobs. At present, the proportion of supporters of this approach has exceeded 50% and he received some superiority over the traditional for the Soviet era ideas about the business environment as exploitation of someone else's work [11].

According to the project "Initiative "EU4BUSINESS" in Ukraine, today about 20% of Ukraine's GDP is made up of small and medium-sized enterprises employing more than 4 million people [12]. However, these figures are not sufficient for the normal functioning of the Ukrainian economy today. It should be noted that in civilized countries only small business produces up to 50% of GDP, which provides about 70% of the total number of labors [13]. Attract-

ing additional entrepreneurial potential in the economy is a necessary condition for the social and economic spheres of the national economy. Moreover, a clear direct relationship between investments in high-tech complexes, activation of entrepreneurial activity and economic growth of the region was revealed.

At the heart of economic growth lies two logically related processes. The first – is to increase the scale and increase the efficiency of production based on the technological processes prevailing in the country and its regions. Second: creating new products or increasing the efficiency of old production as a result of changes in technological processes. They can occur simultaneously, but as a rule, this process only begins when the possibilities of the first one are exhausted. In the industrially developed countries the exhaustion of growth opportunities within the framework of the industrial economy, meaning on the basis of the predominantly the fourth technological order, became tangible already in the early 1970's. In the last four decades, all countries are experiencing a massive transition to the fifth technological mode of production, which leads to a change in the content or quality of the business environment in the region.

Cultural and mental features of the socium of the region and territory generate and form the functioning of the business environment. From our point of view, the cultural-mental and institutional approach can help to reveal and analyze the posed problem as separate directions of the modern scientific theory. In the cultural-mental approach the focus is on the active person (*homo activus*), which is a multidimensional bio-socio-cultural creature and subject of action [14, p. 26 – 40], its morality is the basis of any culture [15, p. 167-171].

Thus the attempt is made to find out the essential, value and ethical characteristics of social subjects, which are determined by the cultural long-term complex, since culture, as rightly observes the supporters of this approach, is life. At the same time, attention is focused on the consideration, first of all, of the basic values of social groups that are more significant for characterizing the sociocultural and economic type of society and its structural units.

Based on the analysis of national history conducted by V. Moskalenko and Y. Nevidoma, referred Ukraine to a traditionalist society, in which all the time it failed to implement a deep and necessary liberal modernization. Therefore, Ukraine is described as a "split society" (V. Moskalenko) or "crisis socium" (Y. Nevidoma), in which there is a contradiction between culture and the nature of socioeconomic relations, when the mechanisms of the development of society and all its constituent structures are blocked, for example, business.

So Y. Nevidoma, on the basis of her own research, refers Ukraine to a society with the dominance of traditionalist values, in which there is a priority of pre-

scribed norms and rules of behavior of subjects (traditional actions) as compared to the possibilities of innovative processes that are the basis of the entrepreneur's maneuver. Thus, the process of introducing innovations as a source of evolutionary transformations of economic relations is complicated in Ukraine. Another type is formed by western societies, in which the priority will be given to liberal values or to the freedoms and responsibilities of people, opportunities for whole-rational innovation processes. It is obvious that Y. Nevidoma demonstrates the reasons that hold back Ukraine's entrepreneurial activity.

According to V. Moskalenko, the brake of the development is a split in the public consciousness, which blocks the transition of the economy and society to another government, that means the development as a process of consumption of a subject of a different quality, a process of exaltation of needs. The inversion, as a logical form of thinking of Ukrainians, arises along with culture. The cultural and mental side of this process is the growing discrepancy between the complexity of problems faced by people and their inadequate ability to solve them. "The slow-moving decisions are expressed in the fact that different aspects of them can be fixed by different institutions, groups, generating not only the tendency to search for actions on the basis of synthesis, but the inversions, breaking the whole into pieces, which have the potential of mutual destruction".

The foregoing makes it possible to draw a preliminary conclusion: the cultural-mental approach distinguishes permanent, stable foundations of culture, which determine the development of Ukrainian society and its structure – the entrepreneurship. Sustainable cultural foundations are fixed as a reality, to which one can adapt, but it is unlikely to struggle prospectively. In such complex socio-cultural conditions a Ukrainian entrepreneur has been operating for a long historical period.

In order to more clear understanding the influence of the mental system on culture and the "business environment" we turn to philosophy as a science of the general laws of the development of nature, society and thinking. In the article "Capitalism for Ukraine," Y. Romanschuk [17] considers the link between culture, politics and the economy: one or another path of development is rigidly connected with the intellectual conglomerate (ICC) of the community – a correlation of formal-logical and reverse thinking in its intellectual abilities. It forms culture as a historical experience: in a certain way (that is, in accordance with the mental composition) is introduced in the highly resistant long-term models of customs and behavior of certain stable groups of the population. In the conditions of equality of other criteria, the cultural level of the population of the region, its civilization depends on its mental features and mental organization (Ukraine is considered to

be a mental organization of "lyrical personalities" with thinking, operating with images).

This conclusion shows that the non-economic sphere is a determinant of the development of the cultural sphere (in the works of the classics of economic theory, the region's economy played the role of the foundation), but cultural features (we will use the term cultural and mental determination in the subsequent work) (C) form the corresponding economic sphere (E), social (S), political sphere (P), legal (L), etc. In fact, our statement in a certain way changes the theoretical conceptual provisions on the key factors shaping the economic, political, social spheres that form the business environment of the region. Formally represent the proposed positions in the formulaic interpretation:

$$E, S, P, L = f(C); E, S, P, L = f(ICC). \quad (1)$$

The presented concepts allow us to conclude that the economic, social, political and other spheres of the region are adequate to the intellectual community of the conglomerate (ICC) – the balance of concrete and figurative perception. That is why the "countries of the golden billion" devote a lot of attention and invest in human capital. On the basis of this, the following conclusion can be formulated: the cultural and mental determination of the population of the region, the territories of the community corresponding economic, social, legal, political, and other spheres, which in turn are components of the business environment (BE).

By analogy, we can write:

$$BE = f(C); BE = f(ICC). \quad (2)$$

This provision is confirmed by the neo-institutional economic theory and its representative D. North: "The specificity of society should be sought first of all in culture" [18, p. 6].

The real fall of culture and morality in society reflects its political, economic and social situation. As a result, the business environment is related to the standard of living and depends on the culture of entrepreneurs and the population.

As Y. Zhalilo quite rightly notes: "... the inconsistency between formal rules and informal norms leads to a paradoxical situation: it is inappropriate to follow formal rules" [19, p.5-18]. The economic environment turns out to be deinstitutionalized, since its formal structure (set of rules) is completely inconsistent with the behavior of the subjects participating in the economic turnover. This was convincingly written by F. Hayek [20, p. 105]: "Almost all the benefits of civilization and our very existence depend, I believe, on the continuation of our desire to bear the burden of traditions. These benefits by no means "justify" the burden. However, only poverty and hunger can be an alternative. "

Conclusions and suggestions. Summarizing, we emphasize that it is only thanks to the point of view in the history of formation and cultural-mental

features of the socium of the region, where the object of research was formed, that it is possible to find out certain causes and circumstances of the problems with which a modern businessman is faced. Real changes in culture and morality in society, reflects its political, economic and social situation. So, the business environment is related to the standard of living and depends on the culture of entrepreneurs and the population. It is proved, that there is an urgent necessity to forecast, to predict all possible prospects of the development of the business environment of Ukrainian regions in all their diversity, which can be only solved from the standpoint of understanding the historical, cultural and mental peculiarities of its formation.

REFERENCES:

- Vodotika T. S (2011) «Entrepreneurship in Ukraine» [Pidpriemnytstvo v Ukraini] Entsyklopediia istorii Ukrainy : u 10 t Instytut istorii Ukrainy NAN Ukrainy: K. : Nauk. dumkaT. 8 : PaPryk. 246 c.
- Pachkovsky Yu. F. (2011) «Sociopsychology of entrepreneurial behavior and activities» [Sotsiopsykholohiia pidpriemnytskoi povedinky i diialnosti] Lviv: Svit, S. 144-145.
- Butko M.P. (2015) «Economical Psychology: Teach. Manua» [Ekonomichna psykhologhiia: navch. Posib] «Tsentр uchbovoi literatury. 232 p.
- Dolan E.J., Lindsay D.E. (1992) «Market: microeconomic model» [Rynok: mikroekonomicheskaya model] SPb. Gl. 6. – P. 134-162
- Shchedrovitsky P.G. (1993) «The concept of the market in the system-driven approach» [Ponyatie ryinka v sistemomyisledyatel'nostnom podhode] «Programmirovaniie kulturnogo razvitiya: regionalnyie aspektyi», Vyip. L, p. 20-58.
- Veblen T. (1984) «Theory of an idle class» [Teoriya prazdnogo klassa] M.: Progress, 1984. P. 104.
- Kosmina O.A. (2005) «Destructive and creative passionate mission» [Ruinivno-tvorcha misiia pasionariiv] EKO. №10, p. 172
- Finahina O. V., Poddubnyak V. V. (2011) «Social transformations and peculiarities of their institutionalization in Ukrainian society» [Sotsial'ni transformatsiyi ta osoblyvosti yikh instytutsionalizatsiyi v ukrayins'komu suspil'stvi] Upravlinnya proektamy ta rozvytok vyrobnytstva [Project management and production development], 4, p. 142-146.
- Tugan-Baranovsky M.I. (1911) «The basis of political economy» [Osnova politicheskoy ekonomii] Spb., 1911, p. 468.
- “Entrepreneurship as the driving force of social progress”: materials of the round table (Kyiv, December 1, 2016), [“Pidpriemnytstvo yak rushyina syla suspilnoho prohresu”: materialy kruhloho stolu], NAN Ukrainy, DU “Instytut ekonomiky ta prohnozuvanniia NAN Ukrainy”, Kyiv, 84 p., available at: <http://ief.org.ua/docs/scc/1.pdf>.
- Results of the sociological survey "Economic orientations of the population" (2016) [Rezultaty sotsiolohichnoho doslidzhenniia «Ekonomichni oriiientatsii naseleenniia»] Tsentр sotsialnykh doslidzhen «Sofiiia» [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.sofia.com.ua>.
- Initiative Project in Ukraine «EU4BUSINESS» (2017) [Proekt «Initsiatyva «EU4BUSINESS» v Ukraini»] [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.eu4business.eu/uk>.
- Ukrainian Business Portal (2017) [Ukrainskyi biznes portal] [Electronic resource]. – Access mode: <http://ubp.com.ua>.
- Moskalenko V.V. (2006) «Features of socio-psychological factors of the economic culture of the individual» [Osoblyvosti sotsialno-psykhologichnykh chynnykiv ekonomichnoi kultury osobystosti]. Sotsialna psykhologhiia № 5 (19). — P. 26-40.
- Nevydoma Ya.G (2014). «Features of cultural influence on economic behavior of people» [Osoblyvosti vplyvu kultury na ekonomichnu povedinku liudei] Naukovyi visnyk Mykolaivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho. Seriia : Psykhologichni nauky Vyp. 2.13. – P. 167-171.
- Lukashevich M.(2005) “Sociology of Economics» [Sotsiolohiia ekonomiky] Pidруchnyk dlia VNZ / M. Lukashevych. – K. : Karavela 288 p.
- Romanchuk Ya. (2017) «Capitalism for Ukraine» [Kapitalizm dlia Ukrainy] [Electronic resource]. – Access mode: <https://reed.media/capitalism-for-ukraine/>.
- North D. Milner B.Z. (1997) «Institutions, institutional changes and the functioning of the economy» [Institutyi, institutsionalnyie izmeneniya i funktsionirovaniie ekonomiki] Fond ekonomicheskoy kniga «Nachalo», p.6. p
- Zhalilo Ya. A. (2015), «Evolution of the factors of the effectiveness of the state's economic policy and the institutional crisis in Ukraine» [Evoliutsiia chynnykiv diievosti ekonomichnoi polityky derzhavy ta instytutsiina kryza v Ukraina], Ekonomichna teoriia №2. P. 5-18.
- Hajek. F. A. (1992) «Pernicious self-confidence. Errors of Socialism» [Pagubnaja samonadejannost'. Oshibki socializma.] M.: Izdatel'stvo "Novosti" pri uchastii «Catallaxy» p. 304. P.105

НОВИЙ ВИД НАУКОВИХ ПОСЛУГ

Причорноморський
науково-дослідний інститут
економіки та інновацій

Шановні колеги! Питання академічної доброчесності є надзвичайно актуальними у наш час. Враховуючи великі масиви інформації, що з'являються у всесвітній мережі, жоден вчений не може бути впевненим, що його авторське право захищене. Крім того, поширеною є ситуація, коли декілька вчених в одній галузі науки користуються однаковими

джерелами інформації, а в результаті безкоштовні програми пошуку плагіату засвідчують стовідсоткові збіги тексту, що може призвести до безпідставних звинувачень у плагіаті, особливо після перевірки за базою даних авторефератів та дисертацій. Це викликано тим, що порівняння з іншими дисертаціями не вказує на використання спільних першоджерел (статей, монографій, статистичних щорічників, словників тощо), а однозначно визначає тільки збіг тексту, ігноруючи навіть цитати. Важливим є також те, що чинне законодавство однозначно визначає, що перевірку може здійснювати виключно установа за профілем дослідження, а не поширені в мережі безкоштовні програми. Для уникнення подібних ситуацій ми пропонуємо Вам скористатися науковою **послугою оцінки технічної унікальності наукового тексту** за допомогою *ліцензованого* програмного забезпечення, яке гарантує похибку перевірки до 3%. Переваги такої перевірки порівняно з іншими методами:

- Ви укладаєте угоду про надання послуг;
- Ваш файл *не розміщується у мережі*, тобто інформація і авторство залишаються анонімними;
- Ви *отримуєте звіт*, підготовлений за допомогою *ліцензованого* програмного забезпечення; *порівняльну таблицю* однакових фрагментів тексту із зазначенням джерела; *офіційний звіт про надану послугу* із зазначенням результатів;
- Ви отримуєте вичерпну інформацію про текстові збіги у Вашому дослідженні та дослідженнях інших авторів не тільки *українською, але і російською та англійською мовами*;
- Ви користуєтесь програмним забезпеченням, яке використовується *тільки спеціалізованими науковими та освітніми установами* і розроблене виключно для пошуку текстових збігів *саме у наукових дослідженнях*, а не у публіцистиці, рекламних веб-сайтах тощо;
- Виключна робота з авторами – ніхто, крім автора тексту, не зможе замовити у нас перевірку цього тексту, що *убезпечить Вас від перевірок третіми особами*;
- Ви отримуєте можливість коректно оформити посилання на першоджерела;
- Існує можливість перевірки *будь-яких наукових досліджень*: статей, рефератів, авторефератів, дисертацій, доповідей, тез, звітів тощо.

Терміни і вартість перевірки і надання звіту:

Характер наукової роботи	Терміни (робочих днів)	Вартість
Докторська дисертація	5 – 10	5000 грн
Кандидатська дисертація	3 – 7	3000 грн
Автореферат	1 – 2	500 грн
Стаття (обсягом до 12 сторінок)	1 – 2	500 грн
Інші види робіт	За домовленістю	За домовленістю

Для того, щоб замовити послугу, Вам необхідно звернутись електронною поштою до Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій, вказавши у темі листа «**Оцінка унікальності тексту**». У листі вкажіть адресу для листування, додайте файл у форматі MS Word з текстом наукового дослідження. Фахівець відповідного відділу надасть Вам відповідь щодо процедури здійснення експертизи.

Контактна особа:

Шумилова Тетяна – молодший науковий співробітник Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій.

+38 (048) 709-38-69

+38 (093) 253-57-15

shumilova@iei.od.ua

З повагою, дирекція Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій.

Наукове видання

ПРИЧОРНОМОРСЬКІ ЕКОНОМІЧНІ СТУДІЇ

Науковий журнал

Випуск 13

Частина 1

Коректура • *Ю. Никитенко*

Комп'ютерна верстка • *С. Калабухова*

Формат 60x84/8. Гарнітура Arimo.
Папір офсетний. Цифровий друк. Обл.-вид. арк. 25,11. Ум.-друк. арк. 23,02.
Підписано до друку 03.02.2017. Наклад 100 прим.

Видавничий дім «Гельветика»
E-mail: mailbox@helvetica.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 4392 від 20.08.2012 р.